

Motion till riksdagen 2024/25:3318

av **Märta Stenevi m.fl. (MP)**

med anledning av skr. 2024/25:78 Riksrevisionens rapport om bostadsbidragets måluppfyllelse

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i linje med Riksrevisionens rekommendation tillsätta en utredning om bostadsbidragets reformering och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i utredningen utvärdera ett nytt familjepolitiskt mål för bostadsbidraget och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att permanenta det tillfälliga tilläggsbidraget inom bostadsbidraget tills en reformering av bostadsbidraget genomförs och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Bostadsbidraget har två riksdagsbundna mål: ett bostadspolitiskt och ett familjepolitiskt. Det bostadspolitiska målets syfte med bostadsbidraget är att ge resurssvaga hushåll möjlighet att efterfråga goda och tillräckligt stora bostäder. Det familjepolitiska målets syfte är att bidra till en god ekonomisk standard samt att minska skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan hushåll med och utan barn.

Riksrevisionen konstaterar i sin granskningsrapport (RiR 2024:15) att bostadsbidragets bostadspolitiska måluppfyllelse försämrats. Hushållen som omfattas av bostadsbidraget har blivit alltmer trångbodda, samtidigt som andelen hushåll som nås av bostadsbidraget halverats. Bostadsbidraget förmår alltså inte längre uppfylla det bostadspolitiska målet om att underlätta för resurssvaga hushåll att efterfråga tillräckligt stora bostäder. Priset för detta politiska misslyckande betalas av barnen som växer upp i resurssvaga familjer. Trångboddhet kan skapa stress och konflikter för både föräldrar och barn. Barn får ofta

svårt att läsa läxor, ta in kunskap och koncentrera sig, vilket i sin tur ger negativa konsekvenser för skolgången. Därtill kommer svårigheter med sömn, psykosomatiska problem och smittspridning.

Riksrevisionen konstaterar att andelen hushåll med bostadsbidrag som klarar normala levnadskostnader utöver hyran har minskat. I takt med att de ekonomiska klyftorna i Sverige ökar lavinartat behöver bostadsbidraget inte bara utjämna skillnaderna mellan hushåll med respektive utan barn, utan också syfta till att utjämna skillnaderna mellan barnfamiljer. Givet denna situation är det tydligt att det familjepolitiska målet för bostadspolitiken inte längre är ändamålsenligt utan behöver revideras.

Till detta behöver läggas att vräkningarna av barn åter ökar. Trots det tillfälliga tillägget i bostadsbidraget har allt fler resurssvaga hushåll skuldsatt sig, och fler barnrättsorganisationer larmar om växande svårigheter för barnfamiljer att klara hyran och vittnar om hur framför allt ensamstående mammor i allt högre grad tvingas låna till hyran regelbundet. Det är också anmärkningsvärt att 40 procent av vräkningarna till följd av hyreskulder gällde skulder på under 10 000 kronor. Det ger en tydlig signal om hur oerhört små marginaler många hushåll med barn lever med i dag.

Bostadsbidraget riktar sig i dag till barnfamiljer och till ungdomshushåll. På en bostadsmarknad som under lång tid misslyckats med att hitta balans mellan efterfrågan och utbud måste det ifrågasättas. Den rödgröna regeringens investeringsstöd möjliggjorde för nybyggnation av något billigare hyresrätter än annars, men i genomsnitt är hyran i en nyproducerad hyresrätt fortfarande ca 50 procent högre än i det äldre beståndet. Detta i kombination med att en stor andel äldre hyresrätter ombildats till bostadsrätter sedan det nuvarande bostadsbidraget infördes, gör att bostadsbidraget inte heller bidrar till en effektiv bostadsmarknad. Inte heller har bostadsbidraget räknats upp med kostnadsutvecklingen under decennier som gått sedan den senaste stora reformen. Med undantag för den höjning som genomfördes av den rödgröna regeringen 2017 har nivåerna i bostadsbidraget legat stilla sedan 1997. För en effektivare bostadsmarknad behöver efterfrågan stärkas – fler hushåll måste med hjälp av bostadsbidraget kunna efterfråga hyresrätter med en genomsnittlig hyra.

Sammantaget ger detta en tydlig bild av ett bostadsbidrag som urholkats ned till alarmerande nivåer och som därmed utgör ett hinder både för enskilda individer att delta i samhället på jämlika villkor och för en fungerande bostadsmarknad. Vi menar att det är hög tid att göra en omfattande utredning av bostadsbidragets utformning. Utredningen bör syfta till att ta fram en ny utformning med sikte på att fler hushåll ska omfattas av bostadsbidraget. Vi menar att det bostadspolitiska syftet att hjälpa fler hushåll att efterfråga tillräckligt rymliga bostäder ska återupprättas. Bostadskostnadsnivåerna måste ligga i linje med de faktiska genomsnittliga hyrorna, så att hushåll med bostadsbidrag har möjlighet att efterfråga bostäder med genomsnittliga hyror även i storstadsområdena. En sådan utredning bör också överväga om fler typer av hushåll ska omfattas av systemet, för att bostadsbidraget ska kunna användas för att styra mot en sundare bostadsmarknad genom stärkt efterfrågan. Slutligen bör utredningen föreslå en modell för att bostadsbidraget, oavsett hur systemet efter en reformering är utformat, följer kostnadsutvecklingen i samhället och därför kan uppfylla målen över tid.

En god bostad och tillräcklig disponibel inkomst är grundförutsättningar för många andra politiska mål, såsom en god och jämlik utbildning för alla barn, en god hälsa och minskande psykisk ohälsa bland unga, för att nämna några. När så många hushålls bostadssituation inte fungerar vältras i stället stora summor över på kommunerna. Det är

hög tid att reformera bostadsbidraget för att ge fler barn en bättre start i livet, och fler hushåll bättre möjligheter att delta i samhället på jämlika villkor.

Märta Stenevi (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Leila Ali Elmi (MP)

Katarina Luhr (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Ulrika Westerlund (MP)